

Силабус курсу Дитяча література

Освітній ступінь – перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 2 рік, II семестр

Компонент освітньої програми: нормативна

Дні занять: згідно з розкладом

Консультації: згідно з розкладом

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

Куца Лариса Петрівна, кандидат філологічних наук, доцент

Контактна інформація

larkutsa@ukr.net +38 096 877 8334

Опис дисципліни

Курс «Дитяча література» передбачає вивчення особливостей розвитку української і зарубіжної літератури для дітей від найдавніших часів до сьогодення; засвоєння історико-літературних, критичних і теоретичних матеріалів з української та найяскравіших явищ зарубіжної літератури; формування системного порівняльно-типологічного підходу до визначальних явищ літератури для дітей. Навчальна дисципліна покликана сформувати у бакалаврів навички самостійного аналізу художнього тексту з урахуванням вікових і психологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку. У процесі вивчення дисципліни бакалаври матимуть можливість глибше аналізувати твори сучасних талановитих письменників української і зарубіжної літератури, які акцентували на феномені дитинства, розкриваючи екзистенційні та психологічні складники власного письменницького «я».

Зміст дисципліни «Дитяча література» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців-початківців, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньої програми.

Навчальний контент

Год. (лек. /сем.)	Теми	Результати навчання	Завдання
2 / -	Тема 1. Вступ. Дитяча література як органічна складова художньої літератури.	Знати специфіку, а звідси – мету і завдання навчальної дисципліни, її термінологічну і понятійно-категоріальну структуру; розрізняти три складові дитячої літератури; виокремлювати основні етапи її розвитку; оволодіти навичками цілісного літературознавчого аналізу ліричного та епічного творів дитячої літератури.	Питання
2 / -	Тема 2. Дитяча література від найдавніших часів до середини XIX ст.	Знати найдавніші пам'ятки української дитячої літератури. Вміти аналізувати основні жанри народнопоетичної творчості для дітей. Вміти виокремлювати визначальні риси народних казок за їх тематичними типами; аналізувати жанрові ознаки легенд, переказів та героїчного епосу. Визначати роль поетів Климента Зіновієва та Григорія Сковороди у процесі формування дитячої поезії від найдавніших часів.	Есе, тести
2 / 4	Тема 3. Т.Шевченко – основоположник нової української літератури для	Характеризувати визначальні тенденції української літератури для дітей 2-ої полов. XIX ст. (імена, твори, проблеми). З'ясовувати роль Т.Шевченка як	Проблемні завдання, есе

	дітей.	основоположника нової літератури для дітей; вміти інтерпретувати біографію Т.Шевченка у його творах; розуміти місце «Букваря южнорусского» у процесі підручникотворення того часу. Вміти з'ясовувати роль класиків дитячої літератури у її творенні; аналізувати визначальні риси їх творчості. Уміти оцінювати місце І.Франка як теоретика і практика дитячої літератури.	
2 / 6	Тема 4. Українська література для дітей першої половини XX ст.	Орієнтуватись в основних тенденціях і проблемно-тематичних домінантах української дитячої літератури поч. XX ст. та видавничій справі («Дзвінок», «Україна молода»). Характеризувати особливості розвитку дитячої літератури у 30-х роках XX ст. Вміти аналізувати твори Н.Забіли, О.Донченка, С.Васильченка, Оксани Іваненко; з'ясовувати новаторство казок та повістей В.Нестайка.	Проблемні завдання
2 / 8	Тема 5. Українська література для дітей другої половини XX – початку XXI ст.	Вміти обґрунтовувати роль шістдесятників у дитячому читанні. Характеризувати визначальні тенденції сучасного «дитячого» літературного процесу. Вміти аналізувати кращі твори сучасних дитячих письменників (І.Андрусак, І.Малкович, В.Рутківський, Г.Фалькович, А.Курков, Леся Воронина, З.Мензатюк).	Есе, проблемні завдання, тести
2 / 2	Тема 6. Зарубіжна літературна казка.	Вміти характеризувати процес становлення зарубіжної літературної казки та її еволюцію (Ш.Перро, бр.Грімм, Г.К.Андерсен); аналізувати твори А.Ліндгрен, художню специфіку казок О.Вайльда, оптимізм творчості А.Мілна.	Проблемні завдання
2 / 2	Тема 7. Вершинні явища зарубіжної дитячої літератури.	Вміти аналізувати тематичне та жанрове багатство вершинних творів зарубіжної дитячої літератури. Характеризувати дитячу тематику у творах А.Сент-Екзюпері; літературні та педагогічні засади книг Дж.Родарі; художні особливості творів Д.Дефо, Е.Гофмана, Ч.Діккенса.	Проблемні завдання

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК-1	Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.
ЗК-4	Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.
ЗК-2	Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.
ФК-1.1.	Філологічна компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного

	читання та їх окремих змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.
ФК-2.2.	Соціально-психологічна. Здатність до застосування знань про особливості комунікативної діяльності учнів початкової школи, взаємостосунки вчителя та учнів, закономірності педагогічного спілкування, соціальної ситуації, ситуацій міжособистісної взаємодії; вміння застосовувати ці знання у моделюванні навчально-виховного процесу в початковій школі.
ФК-4.5.	Проектувально-моделювальна. Здатність моделювати та організовувати процес навчання предмету/освітньої галузі в початковій школі; спроможність учителя обирати необхідні засоби, форми й методи організації діяльності учнів у процесі навчання.
ФК-5.6.	Предметно-змістова. Володіння змістовим аспектом комунікації, термінологією, мовленнєвими конструкціями, що притаманні всім предметам, визначеним навчальним планом початкової школи та здатність до розв'язання певного кола питань у конкретній ситуації педагогічної діяльності вчителя початкових класів.
Програмні результати навчання	
ПРН 7	Володіти базовими знаннями з гуманітарних та професійно-орієнтованих дисциплін, необхідних для вирішення професійних педагогічних завдань відповідно до освітньо-професійної програми та завдань початкової освіти.
ПРН 10	Проектувати процес навчання з предмету у вигляді календарно-тематичного планування для певного класу, теми.
ПРН 11	Моделювати процес навчання учнів початкової школи певного предмету: розробляти проекти уроків та їх фрагменти, методiku роботи над окремими видами завдань, створювати методiku підготовчої роботи, ознайомлення та формування уявлень і понять, вмінь та навичок з метою опанування учнями певних елементів змісту програми.
ПРН 13	Проводити уроки в початковій школі, аналізувати урок щодо досягнення його мети й завдань, оцінювати ефективність застосованих форм, методів, засобів і технологій.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

- Арзамасцева И.Н., Николаева С.А. Детская литература. Учебник. 7-е издание. М.: Академия, 2011.
- Бойко В. Дитячий фольклор / Український дитячий фольклор. К., 1982.
- Брандис Е. От Езопа до Джанни Родари: Зарубежная литература в детском и юношеском чтении. М.: Просвещение, 1965.
- Веселка: Антологія української художньої літератури для дітей. В 3-х томах. К.: Веселка, 1967-1969.
- Веселка: Антологія української літератури для дітей. К.: Веселка, 1964. Т.1-3.
- Волинський П.К. Основи теорії літератури. Вступ до літературознавства. К.: Радянська школа, 1967.
- Гавура О. Дитяча книга і дитяче читання: шляхи формування компетентного читача // Теорія літератури і гуманітарні студії: Зб. праць з нагоди 75-річчя д.ф.н., проф. Романа Гром'яка / Упоряд. І.Папуша // Studia methodologica. Вип. 34. Тернопіль: ТНПУ, 2012. С. 57-62.
- Деркач Б. А. Леонід Глібов. Життя і творчість. К.: Дніпро, 1982.
- Довженко Г.В. Український дитячий фольклор: Віршові жанри. К.: Наукова думка, 1981.
- Довідник з теорії літератури / Автор-упоряд. У.Д.Данильцова. К.: «А.С.К.», 2001.
- Зарубежная детская литература / Составит. И.Чернявская. М.: Просвещение, 1982.
- Зарубежные писатели. Библиографический словарь: в 2 ч. М.: Просвещение, «Учебная литература», 1997.
- Зелене око. 1001 вірш. Антологія української поезії для дітей / Упоряд. І.Лучук. Тернопіль: Богдан, 2008.
- Історія української літератури XIX століття: у 3 кн. / За ред. М.Т.Яценка. К.: Либідь, 1995.
- Історія української літератури 70-90-х років XIX ст.: у 2 т. К.: Логос, 1999. Т.
- Історія української літератури: у 8 т. К.: Наукова думка, 1970-1971. Т. 6 - 8.
- Качак Т.Б.. Українська література для дітей і юнацтва. К.: Академвидав, 2016.
- Кіліченко Л., Лещенко П., Проценко І. Українська дитяча література. К.: Вища школа, 1979.
- Кузьменко В.І. Словник літературознавчих термінів. К.: Український письменник, 1997.
- Куца О. Основи літературознавства. Навч. посібник для студентів педагогічних спеціальностей вищих закладів освіти. – Тернопіль: Горлиця, 2002.
- Лановик М., Лановик З. Українська народна словесність. Львів: Літопис, 2000.
- Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001.

23. Лесин В.М. Літературознавчі терміни. К.: Радянська школа, 1985.
24. Література. Діти. Час. Літературно-критичний збірник. К.: Веселка (з 1976 - щорічник).
25. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / Автор-укладач Ковалів Ю.І. К.: Академія, 2007.
26. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т.Гром'яка, Ю.І.Коваліва, В.І.Теремка. К.: Академія, 2006.
27. Неділько В.Я. Обрії літератури для дітей та юнацтва К.: Знання, 1979.
28. Огар Е. Дитяча книга: проблема видавничої підготовки. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. Львів: Аз-Арт, 2002.
29. Рідне слово. Українська дитяча література. Хрестоматія: у 2 кн. Навч. посібник для студентів педагогічних вищих закладів освіти. К.: Либідь, 1999.
30. Славова М. Волшебное зеркало детства. Статьи о детской литературе. К.: Киевский университет, 2002.
31. Славова М. Попелюшка літератури. Теоретичні аспекти літератури для дітей. К.: Київський університет, 2002.
32. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. Вибрані твори в 5 томах. – К.: Радянська школа, 1977. Т. 1, 3.
33. Українська дитяча література. Хрестоматія / Упоряд. П.Вовк, В.Савенко. К.: Вища школа, 1976.
34. Українська дитяча література / За ред. Л.М.Кіліченко. К.: Вища школа, 1984.
35. Українська дитяча література. Хрестоматія критичних матеріалів / Упорядк. Ф.Гурвич, В.Савенко. К.: Вища школа, 1969.
36. Українська література для дітей. Хрестоматія. К.: Академія, 2011.
37. Українська література для дітей. Хрестоматія: навч. посіб. для студ. вищ. нав. закл. / Упоряд.: А.І.Мовчун, З.Д.Варавкіна. К.: Арій, 2011.
38. Українська радянська література / за ред.. П.Кононенка та В.Фашенка. К.: Вища школа 1979. – С. 564-584.
39. Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики: у 4-х томах. К.: Рось, 1994.
40. Хализев В.Е. Теория литературы. М.: Высшая школа, 1999.
41. Хоменко Б. Марко Вовчок і дитяча література / У кн.: Література Діти. Час. – К.: Веселка, 1980. С. 15 8-169.
42. Чижевський Д. Історія української літератури. Від початків до доби реалізму. Тернопіль: Феміна, 1994.
43. Шаблійовський Є. Серце, відкрите дітям / У кн.: Шевченко Т. Малий Кобзар. Вибр. поезії для дітей. К.: Веселка, 1976. С. 5-24.
44. Юриняк А. Літературні жанри малої форми. К.: Смолоскип, 1996.
45. Я дитина України. Читанка для дітей і дорослих / Упоряд. М.Слабошпицький, Т.Качалова. К.: Рада, 1997.
46. Ярмиш Ю. У світі казок. Літературно-критичний нарис. К.: Рад. школа, 1981.

Додаткова

1. Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред. В.А.Зарва. Донецьк: Юго-Восток, 2009. Вип. XX: Лінгвістика і літературознавство.
2. Бичко В., Наталя Забіла. Риси літературного портрета К: Дитвидав, 1968.
3. Біленко В. З любові й доброти народжене: Діти у творчості Григора Тютюнника/ У кн.: Література Діти. Час. К, 1980. С. 87-99.
4. Гончар О. Письменницькі роздуми. К.: Дніпро, 1980. – С. 77 - 84; 158 -162.
5. Гречанюк С. Вічні книги. К.: Молодь, 1988.
6. Денисюк І., Скрипка Т. Дворянське гніздо Косачів. Львів: Академічний експрес, 1999.
7. Жулинський М.Г. Сторінки призабутої спадщини. К.: Дніпро, 1990.
8. Луганський В. Леся Українка - дітям. - У кн.: Література. Діти. Час. - К.: Веселка, 1982. С. 152 -160.
9. Майоров В. Твори Михайла Коцюбинського для дітей і про дітей. - У кн. : Література Діти. Час. К.: Веселка, 1979. С. 101 -112.
10. Павлова Н. Образ детства – образ времени. О современной автобиографической прозе. М.: Детская литература, 1990.
11. Радишевський Р. Поетичний дарунок синові і кожній українській дитині. - У кн.: Олесь О. Все навколо зеленіє: Вірші, поеми, казки. К.: Веселка, 1990.
12. Святовець В. Максим Рильський про дітей і для дітей. - У кн.: Література. Діти. Час. К.: Веселка, 1980. С. 170 - 178.
13. Син України. Історична повість з часів українського лицарства в 3-х частинах з ілюстраціями. Львів: Просвіта, 1992.
14. Халімончук В. Іван Франко - дітям. - У кн.: Іван Франко. Малий Мирон. Львів: Каменяр, 1977. - С. 5 - 8.

Інтернет-джерела

1. <http://www.strana-oz.ru/?numid=18&article=861>
2. http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/r_mowa//strony_ukr01/lit_dziec.htm.
3. <http://www.5ka.ru/44/9293/1.html>.

Оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс виставляється таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1 Вступ. Дитяча література як органічна складова художньої літератури.	
Тема 2 Дитяча література від найдавніших часів до середини XIX ст.	
Тема 3 Тарас Шевченко – основоположник нової української літератури для дітей.	10
Тема 4 Українська література для дітей першої половини XX ст.	15
Тема 5 Українська література для дітей другої половини XX – початку XXI ст.	20
Тема 6 Зарубіжна літературна казка.	5
Тема 7 Вершинні явища зарубіжної дитячої літератури.	5
ІНДЗ	15
Підсумковий контроль	30

До Силабусу додаються такі матеріали:

Навчально-методичний комплекс:

- а) лекційний матеріал;
- б) плани практичних занять;
- в) тематика ІНДЗ;
- г) завдання для підсумкового контролю.